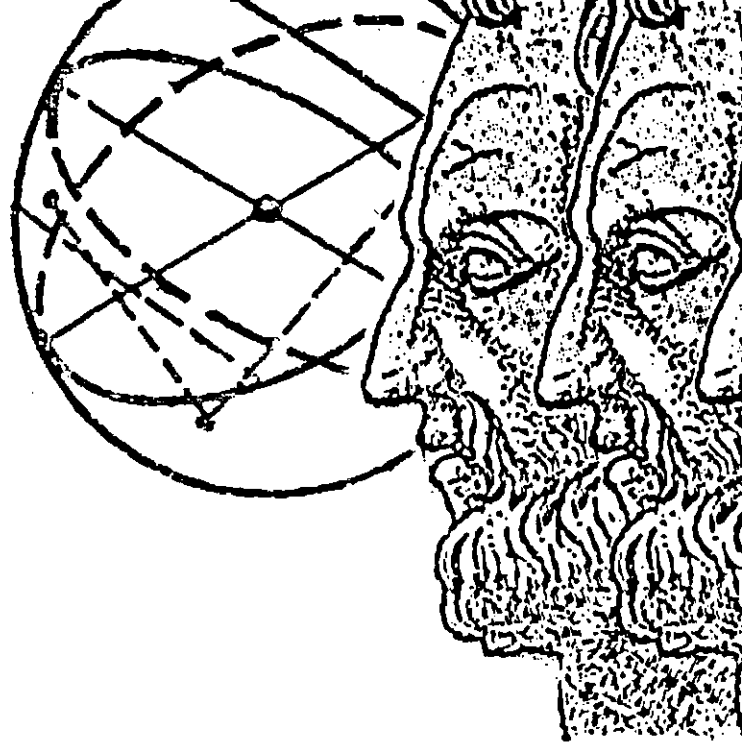

مشاهیر ریاضی جهان

برگرفته از فرهنگ ریاضیات آکسفورد

ترجمه: غلامرضا یاسی پور

نیمه فلسفی، با اعداد نیمه رمزی نیز سر و کار داشتند. گفته می‌شود که اعداد تمام را به عنوان تشکیل دهنده اساسی واقعیت در نظر می‌گرفته‌اند. این نظر گاه با کشف اعداد گنگ^۱ درهم شکسته شد.

ریمان، برنهارد^۲ (۱۸۲۶-۱۸۶۶). ریمان، ریاضیدان آلمانی، یکی از چهره‌های مهم ریاضیات قرن نوزدهم است، که از بسیاری جهات، خلف با هوش گاوس می‌باشد. به خاطر معادلات کوشی - ریمان^۳ رویه‌های ریمان، هندسه ریمانی، معادله دیفرانسیل ریمان، انتگرال ریمان^۴، تابع زتای ریمان و فرض ریمان معروف است. موضوعات فوق آثار عظیمی را تشکیل می‌دهند. در هندسه ابزارهایی را مطرح کرد که با استفاده از آنها اینشتین مآلاً به توصیف جهان پرداخت و قرن بیستم به سوی نظریه خمینه‌ها^۵ حرکت کرد. اندیشه‌های اساسی هندسه‌اش در نطق افتتاحیه دانشگاه گوتینگن^۶ مطرح شدند. گاوس که در آن زمان آخرین سال حیات طولانی‌اش را می‌گذراند از حضار این سخنرانی بود. ریمان، در زمانی که آنالیز، پس از افراط‌کارهای صوری قرن هجدهم در حال دقیق شدن بود، کارهای بسیار مهمی در این موضوع انجام داد. به خاطر تعریف‌اش از انتگرال، معرف حضور بسیاری از دانشجویان ریاضی است. در فرض ریمان، یکی از برجسته‌ترین مسائل ریاضیات را برای این رشته به جای نهاد؛ یعنی این که تابع زتای ریمان جمیع صفرهای مختلط خود را بر خط $Rz = \frac{1}{2}$ دارد. این مسأله، در صورتی که اثبات شود، مطالب زیادی در مورد توزیع اعداد اول بیان

پوانکاره، هانری^۱ (۱۸۵۴-۱۹۱۲). به قول هاردی^۲، شهرت ریاضی، چون به دست آید، دیرپاست. ریموند پوانکاره^۳، رئیس جمهور فرانسه، پسر عموی هانری است و نه برعکس. پوانکاره عموماً به عنوان آخرین ریاضیدان فعال در کل حوزه ریاضیات در نظر گرفته می‌شود. او از یک قلمرو ریاضیات به قلمرو دیگر می‌رفت و کارهای مهمی در اغلب آنها انجام می‌داد، و در این مورد نه مستعمره نشین که فاتح بود. در ریاضیات محض به عنوان یکی از واضعان اصلی توپولوژی و کاشف توابع خود ریخت بود. در ریاضیات کاربردی، به خاطر اثر تئوریکش راجع به جنبه‌های کیفی مکانیک سماوی، که احتمالاً از زمان لاپلاس و لاگرانژ به بعد، مهمترین اثر در این زمینه بود، معروف است. نظریه کیفی معادلات دیفرانسیلش برانگیخته از این دو ریاضیات و مرتبط کننده آنها بود. کتابهای متعدد پوانکاره که به هر دو مفهوم، در ریاضیات و دانش مشهورند، به هیچ وجه کمتر از دستاوردهای او نبوده‌اند. این کتب هنوز هم مؤکداً به هر ریاضیدان یا دانشمند جوان و بلندپرواز توصیه می‌شوند.

فیثاغورس^۱ (مرگ در حدود ۴۹۷ ق.م.). فیثاغورس یکی از اولین فلاسفه و عرفای یونان بود. چنین به نظر می‌رسد که او و مکتبش اولین اشخاصی بودند که ریاضیات را به طور جدی به عنوان بررسی این علم از لحاظ خودش و در مقابل این گونه که مجموعه‌ای از فرمولها برای محاسبات عملی باشد، در نظر می‌گرفته‌اند. اینان به افتخار کشف قضیه معروف فیثاغورس^۲ در مورد مثلثهای قائم‌الزاویه نائل آمدند. فیثاغورسیان، به دلایل

هنگامی انجام گرفت که معلم مدرسه‌ای محلی بود، و تماس اندکی با دنیای ریاضیدانهای حرفه‌ای داشت. ویراشتراس یکی از اشخاص معدودی است که در سن بالای ۴۰ سالگی مستقیماً از معلمی مدرسه به استادی ریاضیات رسید.

یادداشتها:

۱. Poincaré, Henri
۲. Hardy
۳. Raymond Poincaré
۴. Pythagoras
۵. Pythagoras' Theorem
۶. Irrational numbers
۷. Riemann, Bernhard
۸. Cauchy - Riemann
۹. Riemann integral
۱۰. manifolds
۱۱. Göttingen
۱۲. Taylor, Brook
۱۳. Taylor series
۱۴. James Gregory
۱۵. Thom, René
۱۶. Von Neumann, John
۱۷. Weierstrass, Karl

می‌کند، و یکی از موارد بسیار قابل توجه تأثیر متقابل آنالیز و حساب خواهد بود.

تیلور، بروک^{۱۲} (۱۶۸۵-۱۷۳۱). تیلور ریاضیدانی بریتانیایی است که نامش را به سری تیلور^{۱۳}، بسط تابعی دلخواه به توانهای متغیرش، داده است. سری مزبور توسط جیمز گرگوری^{۱۴}، نیز دیگران، کشف شده است.

توم، رنه^{۱۵} (۱۹۲۳-). توم ریاضیدانی فرانسوی است که بیشتر به خاطر نظریه ساخت تکوین‌اش معروف می‌باشد، که به عنوان نظریه فاجعه مشهور است، این نظریه یکی از کوششهای جدی و معدود در به کار گرفتن ریاضیات در قالبها و جریانات موجودات زنده است، غالب کوششهای قبلی به طور طبیعی در مسیر کمی بودن در سنت ریاضیات کاربردی انجام گرفته‌اند، و توسط پیچیدگی محض طبیعت با شکست مواجه شده‌اند. نظریه توم از این توان که هم کیفی هم دقیق است، برخوردار می‌باشد.

فون نویمان، جان^{۱۶} (۱۹۰۳-۱۹۵۷). فون نویمان، دانشمند اعجوبه، در بوداپست متولد شد اما از ۱۹۳۰ به بعد در آمریکا زندگی کرد. در ریاضیات محض، بیشتر به خاطر کارش در آنالیز تابعی، به خصوص در زمینه فضاهای هیلبرت معروف است. در ریاضیات کاربردی، یکی از به وجود آوردندگان نظریه بهینه‌سازی و نظریه بازیهاست. کتابی اساسی در مورد اقتصاد ریاضی نوشت. در سراسر عمر به ادوات مکانیکی علاقه‌مند بود و نوعی مخترع به‌شمار می‌رفت، و همین علاقه او را به توسعه اولیه کامپیوترهای الکترونیکی مدرن و مفهوم مهم برنامه ذخیره شده رهنمون شد. بزرگترین شکست نویمان، در میان تأسف عمیقش، کوشش یهوده‌اش در معرفی تذکره رستوران وینی به پرینستون بود.

ویراشتراس، کارل^{۱۷} (۱۸۱۵-۱۸۹۷). آنالیز ریاضی قرن نوزدهم از آشفته بازار حساب دیفرانسیل و انتگرال قرن هجدهم گسترش یافت. جریان مزبور با افرادی مانند کوشی آغاز شد، و در آثار ویراشتراس به کمال رسید. در اواخر قرن هجدهم، ریاضیدانها در مورد تفاوت بین تابع و فرمول دچار اشکال بودند. در زمان ویراشتراس، کارها به مرحله‌ای رسیده بود که او توان، علاقه‌مندی به دست دادن مثالی از تابعی که در هر جا پیوسته باشد، اما در هیچ جا مشتق پذیر نباشد را به دست آورده بود. این مرحله، به یک معنی، مرحله‌ای بود که در آن آنالیز ریاضی در میان ناراحتی بسیاری از بدگویان ویراشتراس، از شهود و درک متعارف منحرف شده بود. بعضی از کارهای او

پو ۱ نگاره